

Brahminpojken som ville bli en buddha

Tenzin Priyadarshi

Intervjuad av Ronald Franklin

Sommaren 2005 gjorde det tibetansk-buddhistiska centret i Oslo – Karma Tashi Ling – en stor satsning på att fördjupa kunskaperna om buddhism i Norden. Under tre veckor i juli, från tidig morgon till sena kvällen, bjöds det på meditation och undervisning i ett stort antal ämnen från tibetanska språket till förhållandet mellan buddhism och naturvetenskap. Huvudlärare var Tenzin Priyadarshi, som med detta gjorde sitt första besök i Skandinavien. – Hans historia är märklig.

En tioåring på rymmen

Tenzin Priyadarshi föddes i en mycket välbärgad hinduisk familj i norra Indien 1978, en brahminfamilj¹⁾. Som ende sonen hoppades man att han skulle följa släkttraditionen och bli akademiker eller administratör. För att få en bra grundutbildning placerades han i en kristen missionsskola, som var känd för sin höga standard.

Om buddhism visste han inte mycket mer än att hans födelsestad, Vaishali, var en av buddhismens heliga platser och att Buddhan undervisat där. Men i tioårsåldern började han få märkliga drömmar om en buddhistmunk och ett kloster som – skulle det visa sig – fanns vid det i buddhismens historia viktiga berget Vulture Peak.²⁾ Drömmarna och visionerna blev allt starkare och till slut bestämde han sig. I hans inackorderingsrum hittade föräldrarna en lapp där det stod ungefär: ”Jag ger mig av på en andlig resa, jag tänker bli upplyst.” (Tenzin minns inte den exakta ordalydelsen, kanske stod det rentav: ”Jag tänker bli en buddha.”)

Jag steg på ett nattåg och fortsatte sedan med buss – berättar han vid intervjun – men jag var inte rädd och efter två dygn kom jag fram till Vulture Peak. Jag tycker verkligen det är underligt när jag tänker tillbaka på det, det finns ingen logisk förklaring.

Snart hade hans foto och hans historia spritts till ett flertal kloster och tempel i nordöstra Indien – hans familj hade ett

visst inflytande – och efter ett par veckor nappade det:

Abboten på det kloster dit jag sökt mig ringde mina föräldrar och kom överens med dem om en neutral mötesplats. Jag var envis. Jag ville inte tillbaka och jag ville bli munk. Kompromissen blev att jag fick stanna kvar i klostret under förut-sättning att jag också fortsatte med mina vanliga studier. Jag fick alltså bolla med två studiescheman samtidigt.

Viktiga inspirationskällor

När jag frågar om han någonsin tvivlat på sin väg under den långa utbildningen till munk blir svaret:

Naturligtvis, men det var sunda tvivel. När jag började var målet att bli upplyst, men under resans gång ändrades det till att gagna andra förnimmande varelser, och då blir frågan förstås om den bästa vägen är att bli munk. Men jag har haft för-månen att träffa fantastiska individer som

”Buddhismen, som en levande tradition, kan endast bestå om den tar itu med relevanta frågor; bara så länge den fortsätter att påverka människors liv på djupet.”

med sina liv övertygat mig om att detta var den rätta vägen för mig, bland andra Moder Theresa, Desmond Tutu, påven Johannes Paulus och så min lärare H.H. Dalai Lama. Men det har blivit en del av min praktik att tvivla. Jag brukar säga att jag är munk en dag i taget. Varje morgon när jag vaknar tänker jag igenom mina löften och livsföring och frågar mig om den är giltig och hur den kommer att påverka folk. Det finns ett skäl till att jag tycker det här livet är väldigt intressant: jag tar en dag i taget.

Dalai Lama blir Tenzins lärare

Det första klostret dit Tenzin kom hade grundats av en japan, Fuji Michidatso, som anlät till Indien på 1930-talet och som startat en rörelse för att återuppväcka intresset för buddhism i Indien. Han var god vän med Dalai Lama, men det blev på begäran av en annan av Tenzins lärare, Samdhong Rinpoche (för närvarande den tibetanska exilregeringens premiärminister), som ett möte ordnades med Dalai Lama. Tenzin var då ungefär fjorton år:

Jag åkte för att träffa Dalai Lama och vi kom mycket bra överens. Jag fick ta del av hans undervisning och mottog alla mina löften från honom. Det var han som såg till att hjälpa mina föräldrar att bevåra sitt förnuft medan de smälte tanken att deras ende son skulle bli munk. Det var inte så mycket att jag skulle byta religion – det kunde de faktiskt acceptera – men att jag skulle bli munk!

Tenzin skickades så småningom till USA av sina lärare för universitetsstudier. Efter en grundexamen i filosofi och fysik hoppades han få göra en längre retreat och skrev då till Dalai Lama och bad att få återvända till Indien. Svaret blev: "Stanna kvar där borta."

Fysik eller religion?

Under veckorna i Norge hade Tenzin, bland mycket annat, en uppmärksammad helgkurs under rubriken "Buddhism och naturvetenskap". Relationen mellan dessa två har länge varit ett av hans huvudintressen, och när han skulle påbörja sina masterstudier vid Harvard tvekade han länge mellan fysik och religionsfilosofi.

Det senare ämnet fick överhanden, men efter sin examen blev han erbjuden ett jobb som ger honom goda möjligheter att odla bägge intressen. Studierektorn vid det närbelägna MIT (Massachusetts Institute of Technology), ett av USA:s absoluta toppuniversitet, hörde av sig med ett erbjudande som inte gick att motstå. Det fanns naturligtvis kristna och judiska studentpräster vid MIT men ingen buddhistisk. Ville Venerable³⁾ Tenzin Priyadarshi ta sig an buddhismens sak vid lärosätet?

Studentprästen

Hur stort är intresset för buddhism vid MIT?

När jag började hade jag bara 2 – 3 studenter, men långsamt började antalet växa och mina kurser ökade i popularitet. Studenterna vet att de kan komma och studera och diskutera, och de behöver naturligtvis inte konvertera! Nästa termin har vi en meditationskurs och en kurs där vi studerar filosofiska texter, och så finns det en som ger studiepoäng: "Att utöva kontemplation." Sedan har vi öppna diskussionskvällar varje fredag, där vi tar upp sådant som abort och döds hjälp ur ett buddhistiskt perspektiv.

Och vilka studenter infinner sig?

De är mellan 17 och 64 år. De yngsta har nyss lämnat gymnasiet, vissa håller på med doktorandarbeten om artificiell intelligens och andra är kreativa proffs på mjukvaruområdet. Det är en trevlig blandning. Jag har mellan 30 och 40 deltagare varje gång, men sammanlagt

"Livet klarar sig utan rädsla och ångest – och tro mig – det är ett underbart liv," säger Tenzin Priyadarshi.

Foto: Ani Könchog (Karen Hagen Liste)

finns det betydligt fler än tvåhundra i vår gemenskap, både buddhister och icke-buddhister.

Projekt och visioner

Tenzin Priyadarshi imponerade stort på deltagarna under Oslo-veckorna med sitt allvar, sin lärdom och sin humor. På frågan hur hans närmaste framtid ser ut svarar han med ett vänligt skratt. Han är en man med många, många järn i elden.

Den av honom grundade stiftelsen, The Prajnopaya Foundation, har en skola i Dharamsala, där man utbildar thangka-målare, i somras öppnades en klinik för gratis behandling av tbc-sjuka i den indiska delstaten Bihar. Närmast i tur står

sköterskeutbildning och ett äldreboende:

Men det blir inget pensionärshem. Jag tror inte på pensionering, säger han med ett skratt. Jag vill skapa en aktiv gemenskap grundad på den buddhistiska insikten om samberoende. En f.d språklärare, t.ex, kommer att undervisa några timmar på ett nunnekloster – i gengäld kommer nunnorna att utföra ett visst arbete på äldreboendet. De som bor där får mat, husrum, vård och daglig möjlighet till kurser som förhöjer deras andliga livskvalitet så att de kan förbereda sig för ett fridfullt slut. Det kommer också att finnas ett antal hospiceplatser.

Flertalet av Tenzins projekt finns i Indien,

”Folk försöker göra det omöjliga, när de inte accepterar idén om obeständighet, att ting förändras.”

men efter tsunamikatastrofen samlade stiftelsen in pengar och började bygga hus på Sri Lanka redan i januari.

Buddhismen i Väst

Snarare än att starta fristående center i Väst är Tenzin Priyadarshi intresserad av att föra buddhismen till universitetet under studenternas mest formbara år. Alla kommer inte att uppsöka center och han menar att de som undervisar i buddhism i Väst bör tänka på denna aspekt.

Men det gäller att skapa en lämplig kursplan och inte enbart lita till traditionella metoder. Just nu är han behjälplig med att införa kurser i meditation på högskolor i Boston-trakten som saknar buddhistisk studentpräst.

Vissa buddhistiska mästare har uttryckt oro när det gäller Dharmans framtid i Väst. Hyser du någon oro för att läran kommer att bli urvatnad?

Visst. Det har alltid funnits risker när buddhismen kommit till en ny kultur, ett nytt samhälle. I Väst är risken betydligt större, tror jag, eftersom västerlänningar ibland saknar tillräckligt med tålmod. Naturligtvis måste buddhismen anpassa sig, men den anpassningen har sin tid. När buddhismen t.ex kom till Kina var det människorna som förvandlades först. Sedan anpassade de buddhismen. Det är alltså en fråga om i vilken ordning det hela sker. I Europa och Amerika tror jag att det finns en starkare vilja att först förändra buddhismen och inte lika stark vilja att förändra sig själv. Jag tror att det behöver hända mycket i form av överföring av läran. Att alla former av buddhism kommer till Väst samtidigt är både en välsignelse och en utmaning. Väst kommer att få göra ett val eller skapa

något slags harmoni mellan de olika traditionerna.

Ser du en framtida sammansmältning som en möjlighet?

Jag tror det kommer att ta tid. Det skulle kunna ske en förening. Men jag tror att den västliga inställningen till buddhismen ibland är mer sekteristisk än till och med indiernas eller tibetanernas. Jag hittar mer hårdnackade förespråkare för de olika tibetanska skolorna eller den kinesiska buddhismen i Väst än på annat håll.

Klosterliv?

Blir det nödvändigt med ett institutionaliserat klosterväsende i Väst?

Det tror jag blir en svår uppgift. Den enda modellen som finns här är ju den kristna, och den befinner sig i förfall. Det blir besvärligt. Jag är inte heller säker på att ett liv i kloster är det bästa här. Naturligtvis har klosterlivet sina fördelar, men jag tror att lekmän – om de är ihärdiga i sina studier och i sin praktik – kan uppnå goda resultat.

Du ser inte ett klosterväsende som en förutsättning för att buddhismen ska bli fast förankrad i Väst?

Nej, inte alls. Jag tror att mycket har hänt när det gäller människors förståelse av buddhism och på vilket sätt den är relevant. Buddhismen, som en levande tradition, kan endast bestå om den tar itu med relevanta frågor; bara så länge den fortsätter att påverka människors liv på djupet. Jag är ingen arkeolog och jag tänker inte föra in en fossil från Indien till Väst och säga: här har ni en vacker lämning. Jag vill överföra en levande tradition, plantera den här och se hur den växer.

Västliga bidrag

Kan du se sätt på vilka en västerländsk inställning skulle kunna vara till fördel för buddhismen?

Jovisst. När vi tittar på de kristna missionärernas sociala verksamhet så tror jag att buddhister är överens om – det gäller också H.H. Dalai Lama – att vi helt säkert har saker att lära. Buddhister har

inte ägnat sig vidare mycket åt utåtriktat socialt arbete. Och även när det gäller ett skeptiskt sinnelag i filosofisk mening har Väst bidrag att ge. Det här betyder inte att sådant inte finns i den buddhistiska traditionen, men med tidens gång och genom att betona annat så finns det vissa saker som undertryckts. Att samverka med andra kulturer och andra discipliner kan då på ett sätt hjälpa oss att hitta tillbaka och återuppliva vårt sinne för kritisk granskning. Här i Väst tvingas vi fråga oss hur buddhismen kan vara relevant när det gäller abort, dödshjälp osv. Vi får lov att titta bakåt i traditionen och plocka fram svar.

Lösningen finns i praktiken

I ditt föredrag igår kväll – och jag tyckte att du talade väldigt personligt om dig själv – sade du att ”livet klarar sig utan rädsla och ångest, och tro mig, det är ett underbart liv”. Har du uppnått detta helt?

Nej, nej, lite grann, svarar Tenzin Priyadarshi skrattande. Men undan för undan, allt eftersom min praktik fortskrider. Min inställning till livet har förstås ändrats mycket. Tidigare oroade jag mig naturligtvis med tanke på ekonomisk trygghet och trygghet inför framtiden. Och sedan insåg jag att detta var ett eländigt sätt att se på livet. Folk försöker göra det omöjliga, när de inte accepterar idén om obeständighet, att ting förändras. De tror att genom att skapa alla möjliga slags trygghet kan de få ett stabilt liv. Vi tror att det är genom att stabilisera sitt sinne som man stabiliserar sitt liv.

Och du har redan svarat på hur individen åstadkommer detta?

Jovisst, med sin praktik, med sin praktik.

Fotnoter:

¹⁾ *Brahmin*: medlem av den högsta indiska kasten, ursprungligen enbart en prästkast.

²⁾ *Vulture Peak*: berg – nära staden Rajgir – där Buddhan undervisade

³⁾ *Venerable*: vördnadsvärde